

АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ДАНСЬКОЇ ПРОГРАМИ СУСІДСТВА 2017-2021

Шахрай Я. В., студентка групи УС-81

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського"
yanashakhray@gmail.com

Актуальність даної роботи полягає в необхідності дослідження та аналізу стану та перспектив співпраці України з іншими країнами в інвестиційній сфері, так як на даний момент Україна відкрита для іноземних інвестицій у зв'язку з потребою фінансування в розвиток нашої країни в різних сферах діяльності. Одним з таких джерел фінансування стала Данська програма сусідства. Метою роботи є дослідження є аналіз результатів реалізації Данської програми сусідства та визначення перспектив подальшого розвитку співробітництва України та Данії. Для цього було поставлено та вирішено наступні завдання:

1. проаналізувати результати Данської програми сусідства 2008-2015, а саме її результати в Україні;
2. дослідити завдання поточного фінансування та результати на даний момент;
3. визначити вплив цих інвестиційних надходжень на економічний, політичний та соціальний стан в Україні.

Якщо проаналізувати тенденцію обсягів прямих інвестицій з Данії в Україну, то відбувається зростання до 2013 року, пізніше спостерігається спад до 2017 року, причиною якого була нестабільна політична та економічна ситуація в Україні. Відтоді інвестиції ростуть, що пов'язано з покращенням інвестиційного клімату в країні.

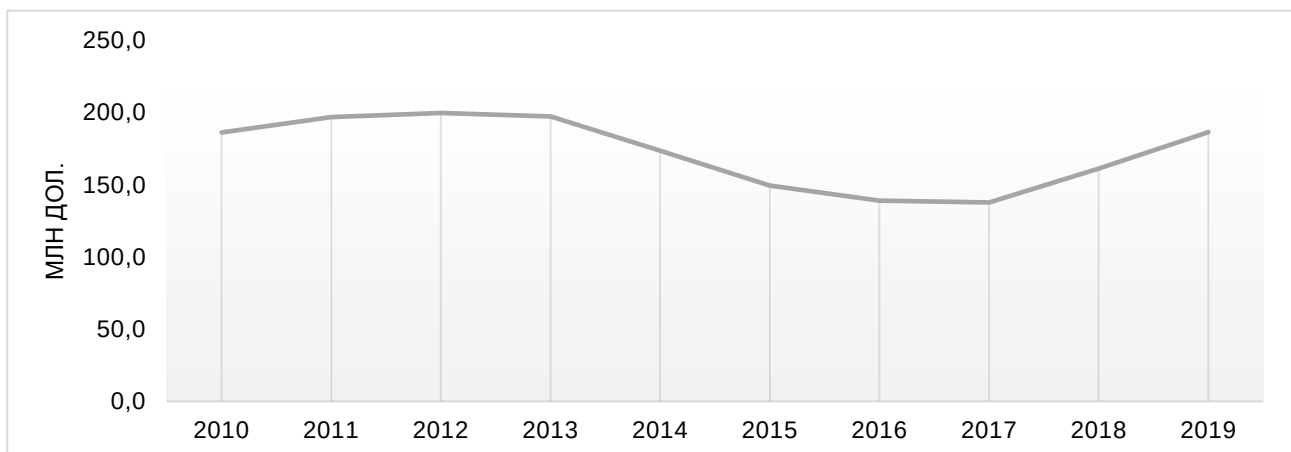

Рис. 1. Динаміка обсягів інвестиційних надходжень в Україну з Данії

*) Складено за даними [5]

Якщо говорити детальніше про дане інвестування, то варто відмітити, що Данія бере участь у низці проектів в країнах Східної Європи та Центральної Азії, де Україні, зокрема, приділяється великий пріоритет. Залучення Данії до цих країн організовується в рамках Програми сусідства Міністерства закордонних справ. Загалом, програма була запущена в 2004 році і проводилася в три етапи, на останньому з яких значна увага була приділена Албанії, БіГ, Косово, Білорусі, Молдові, Грузії і зокрема Україні. Основна мета Данської програми сусідства — сприяти мирній та стабільній Європі з свободою та прогресом, сприяючи розвитку демократичного суспільства з відповідальними та підзвітними державними органами, активним громадянським суспільством, а також вільним і добре функціонуючим ринком. Україна стала одним з основних об'єктів інвестування, так як країна проходить масштабні процеси реформ, спрямовані на зміцнення демократії, просування прав людини та створення стійкого економічного зростання, як частина поступового підходу до норм та стандартів ЄС. [3]

Третій етап Данської програми сусідства в Україні передбачав наступні проекти: Програма розвитку громадянського суспільства (2,7 млн євро), Технічна підтримка реформи державного сектора (3,9 млн євро), Програма розвитку приватного сектору (5,4 млн євро), Фонд енергоефективності та екологічного партнерства у Східній Європі (5,2 млн євро), Програма реформування сектору кримінальної юстиції (1,9 млн євро), Внесок до Спеціальної моніторингової місії в Україні (1,7 млн євро),

Програма відновлюваної енергії та енергоефективності (5,4 млн євро), Програма підтримки прав людини в Україні (8 млн євро), Фонд інвестування датського уряду 2014 року: Інвестиційний фонд України (4 млн євро). В сумі в Україну було проінвестовано майже 40 млн євро.

Загалом, було прозвітовано про наступні результати: було вдосконалене цивільне законодавство в Україні, частково профінансовано процес децентралізації влади та представництво з прав людини. Всі ці реформи були впроваджені в більшості після подій на Майдані. З точки зору приватного сектора було створено близько 150 фермерських господарств, які сприяють розвитку аграрного сектору. Крім того, було модернізовано деякі підприємства з метою підвищення їх енергоефективності. Якщо говорити про комерційний інтерес Данії в цих проектах, то були вкладені кошти в розвиток деяких підприємств, зокрема у вигляді основних фондів. Також були створені підприємства з данським капіталом. Проте не всі завдання вдалося виконати: певну частину проектів довелося відкласти, так як виникали труднощі бюрократичного характеру або через нестабільний курс національної валюти. Також не дали результатів різні процеси бенчмаркінгу, які мали бути впроваджені в муніципалітетах як частина проекту місцевого самоврядування Ради Європи. Отже, можна зробити висновок, що хоч і не все заплановане було виконано, спостерігався значний позитивний ефект. Були проведені важливі законодавчі зміни, які наблизили Україну до інтеграції в ЄС. Також були профінансовано модернізацію та створення нових виробничих потужностей, що створили нові робочі місця та посприяли розвитку української економіки. Оскільки фінансування Данської програми сусідства мало досить позитивний вплив на становище України, враховуючи важку ситуацію внаслідок кризи 2014, і не всі поставлені завдання були виконані, в 2017 році було розпочато четвертий етап Данської програми сусідства, де Україна займала одне з пріоритетних місць. Розглянемо завдання поставлені Данською програмою сусідства нижче [4, с. 9-12].

Права людини залишаються пріоритетним напрямком, який планують розвивати, підтримуючи омбудсмена та цивільне суспільство. Одним з найважливіших завдань є забезпечення органів з прав людини на місцях. Особливо Донецька та Луганська області на сході України вкрай потребують вдосконалення прав людини. Також важливим є вирішення проблем гендерного насильства та боротьба за права жінок. В межах широких галузей управління корупція залишається ключовим питанням. Корупція залишається головною перешкодою для розвитку, і це пріоритетна сфера також для Данської програми сусідства. Аналогічно, децентралізація залишається пріоритетним напрямком. Масштабність процесу децентралізації, багатогранність її аспектів потребує підтримки принаймні протягом наступного десятиліття.

Існує величезний попит на підтримку малого бізнесу по всій Україні. DCFTA обіцяє багато можливостей щодо майбутнього доступу до ринку, прямих іноземних інвестицій та інших економічних можливостей. Однак бізнесу потрібна підтримка, щоб скористатися цим потенціалом з точки зору виявлення, дослідження та адаптації до нових вимог ринку, намагаючись залишатися конкурентоспроможними у світлі багатьох змін, впроваджених DCFTA. Це може поєднуватися із загальними консультаціями щодо бізнесу та, можливо, розвитком підприємництва, спрямованим на молодь, особливо на регіональному/муніципальному рівнях. Ще одним завданням є стимулювання та створення нових робочих місць, підтримка малого бізнесу, забезпечення гідних умов праці. До того ж, планується введення інноваційних енергозберігаючих технологій та сприяння енергетичній незалежності України. Основною метою є підвищити споживання відновлюваної енергії до 11 % від загального в країні. Бюджет Данської програми сусідства складає (табл. 1):

Таблиця 1

Розподіл інвестицій за напрямками

Права людини та демократія		Стійкий економічний розвиток	
Напрямок	Бюджет, млн дол	Напрямок	Бюджет, млн дол
Децентралізація	5,4	Нові робочі місця	7,2
Розвиток прав людини	4	Стале екологічно сприятливе середовище	2,7
ЗМІ (свобода слова тощо)	6,7	Сталі інвестиції в енергетику	14,5
Гендерна реформа	2	МСП та розвиток підприємництва	6,7
Громадське суспільство (мир, рівність тощо)	6,7		
Антикорупційні заходи	7,9		

*) Складено за [1, с. 2]

В 2017 році було вкладено в Україну — 10,6 млн дол., в 2018 — 9,4 млн дол., в 2019 — 17,1 млн дол., в 2020 — 13,3 млн дол., а в 2021 заплановано вкласти — 13,4 млн дол. В сумі це складає 63,8 млн, що на 67% більше, ніж в 2008-2015 роках. На сьогоднішній день пройшла більша частина четвертого етапу Данської програми сусідства і можна підсумувати деякі результати. Загалом проводилося досить багато зустрічей та форумів за участі данських колег. Їх основними цілями є посилення взаємодії та обміну досвідом. Крім цього, були швидко визначені багато актуальних тем для майбутнього діалогу та координації: задіяність молоді і міжнаціональний діалог — демократія і вибори — права людини і підтримка Бюро омбудсмена України — примирення конфлікту.

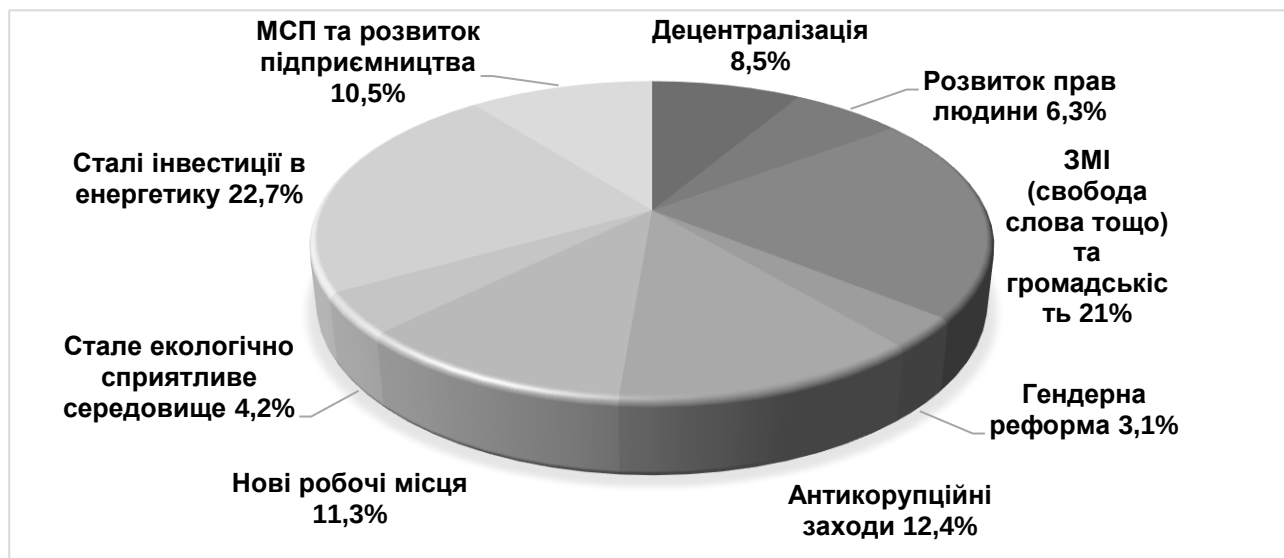

Рис. 2. Відносний розподіл інвестицій в Україну з Данії за Данською програмою сусідства

*) Складено за [1, с. 2]

Основними організаціями, які займаються втіленням поставлених задач є: 3F, Фонд боротьби зі СНІДом, Cross Cultures, Датський культурний інститут, Датська спільна рада молоді, Датське енергетичне агентство, Гельсінський комітет, Інститут прав людини, Міжнародний фонд виборчих систем, Міжнародна підтримка ЗМІ, LIVKOM, Venstres Ungdom. Наприклад, остання займається просуванням української молоді на політичні дебати, проведенням молодіжним форумів з питань прав людини тощо. 3F — данська профспілкова організація, яка займається обміном досвідом з українськими партнерами. Основна увага приділяється довгостроковому партнерству для нарощування потенціалу та надання допомоги українським організаціям в досягненні їх стратегічних цілей (підвищення конкурентоспроможності української робочої сили на міжнародному ринку, створення кращих умов праці тощо). Асоціація LIVKOM підтримує Школу інженерів порозуміння в Україні, яка готує фахівців в сфері вирішення та посередництва в конфліктах. Їхня ідеологія передбачає мир в громадах як умову для миру в країні. Однією з головних заслуг програми є сприяння ухваленню нового виборчого кодексу, частково запровадивши систему пропорційного голосування з відкритими списками партій як на парламентських, так і на місцевих виборах. Реформа також збільшує квоту представництва жінок на 40 відсотків, скасовує норму, що зобов'язує людей голосувати за місцем реєстрації, і захищає людей з обмеженими можливостями. Кодекс набув чинності 1 січня і буде використовуватися на місцевих виборах, запланованих на осінь 2020 року. Також в рамках UDEC (Українсько-Данський енергетичний центр), Державна служба статистики України і Датське енергетичне агентство запустили базу даних, що охоплює три десятиліття раніше відсутніх енергетичних даних. Документуючи зміни в поставках і споживанні енергії, база даних може зіграти вирішальну роль у візуалізації можливих сценаріїв досягнення цілей відновлюваної енергії, енергоефективності та енергетичної незалежності України. База даних була запущена 17 січня 2020. Ще одним результатом програми інвестування є заходи з демократизації — на даний момент співробітники Міжнародного фонду виборчих систем працюють з Українською ЦВК, наглядаючи за процесом виборів та акцентуючи увагу на боротьбі з корупцією і на верховенстві закону. Наразі ще не було відзвітовано з приводу економічних результатів Данської програми сусідства в Україні. Отже, проаналізувавши третій етап програми і наявні результати данських

вкладень поточного етапу інвестування, можна зробити висновок про позитивний соціальний ефект в країні, зокрема на ринку праці, розширення можливостей виборців, підвищення обізнаності щодо прав людини та демократичності. Дані результати Данської програми сусідства є дуже актуальними для України і наблизили нас ще на крок до європейської інтеграції, незважаючи на те, що ще не всіх цілей було досягнуто, адже дані зміни є досить тривалим процесом.

Список використаних джерел:

1. DANEP 2017-2021 Ukraine Country Programme Document [Електронний ресурс]. URL: [um.dk>danish-site>documents>danida](http://um.dk/danish-site/documents/danida)
2. DANISH EASTERN NEIGHBOURHOOD [Електронний ресурс]. URL: <http://www.anpdm.com>
3. DANMARK I UKRAINE [Електронний ресурс]. URL: <https://ukraine.um.dk/da.aspx>
4. EVALUATION OF THE DANISH NEIGHBOURHOOD PROGRAMME 2008-2015[Електронний ресурс]. URL: [um.dk>eval-reports>publicationdisplaypage](http://um.dk/eval-reports/publicationdisplaypage)
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>